

El component informatiu i l'estructura dels enunciats

Enric Vallduví
Universitat Pompeu Fabra

1. Introducció

Un dels objectius bàsics de la recerca en sintaxi funcional, o anàlisi del discurs en el sentit original de Zelig Harris (Harris 1952), és la descripció de les correlacions que hi ha entre forma i funció pragmàtica. Totes les llengües posseeixen feixos d'oracions com el de (1):¹

- (1) a. Ficarem el ganivet al CALAIX.
 b. Hi_1 ficarem el GANIVET, al calaix₁.
 c. El_1 ficarem al CALAIX, el ganivet₁.
 d. $L_1 hi_2$ FICAREM, al calaix₂, el ganivet₁.
 e. Al calaix₁ hi_1 ficarem el GANIVET.
 f. El ganivet₁ al CALAIX, el_1 ficarem.

Aquestes oracions són sinònimes a nivell descriptiu (és a dir, en les seves condicions de veritat), però no són equivalents o sinònimes a nivell pragmàtic. La sintaxi funcional ha de poder donar compte de l'existència d'aquestes alternatives formals. De fet, hi ha hagut força estudis, ja des del segle XIX, que s'han proposat de descriure i explicar la variació formal que s'il·lustra a (1) i ho han fet apel·lant a un component pragmàtic que, en diferents èpoques i en diferents llocs, ha rebut noms diversos: perspectiva funcional, dimensió comunicativa, articulació psicològica o, el que s'usarà aquí, *component informatiu* (Halliday 1967, Daneš 1968, Firbas 1971, Kuno 1972, Chafe 1976, Prince 1986, Vallduví 1992a, Lambrecht 1994).

Gairebé tots aquests estudis han postulat que les oracions se subjecten a una partició informativa entre *rema* (anomenat també focus o asserció) i *rerefons* (tema o pressuposició). Aquestes dues categories primitives, que són complementàries, han rebut definicions diverses però anàlogues. El rema expressa informació (nova), atès que veritablement addueix alguna cosa, o és l'element oracional que fa avançar la comunicació o, finalment, és allò que no és present en el context quan es fa l'enunciació (independència contextual). El rerefons, en canvi, expressa dades conegudes, ja que no addueix res, o denota un pressupòsit, que expressa un vincle amb el text/discurs previ, o és allò que ja és en el context (dependència contextual).²

Les llengües del món expressen de forma molt diversa les categories de rema i rerefons. Algunes llengües, com el català, fan servir sobretot la sintaxi, altres, com l'anglès, usen més l'entonació i altres, com el rus, el japonès o el vute (de Camerun), fan servir també la morfologia. Tanmateix, aquí es mostrarà que, malgrat aquesta diversitat, les llengües comparteixen un principi comú: el rema s'expressa de manera canònica, mentre que el rerefons s'expressa de manera no canònica. Dit d'altra manera, la rematicitat no s'associa a cap marcatge estructural propi i específic, ans és el rerefons que mereix un tractament estructural singular. D'això se'n desprèn, a manera de corol·lari, un segon principi: les oracions màximament remàtiques (sense rerefons) són oracions canòniques, és a dir, tots els seus elements s'expressen de manera canònica.

¹ La versaleta indica l'element lèxic associat a la cimera entonativa i els subíndexs expliciten la relació entre els sintagmes dislocats i els seus pronoms de represa.

² La confusió terminològica en aquest àmbit és molt gran. Els termes *focus*, *pressuposició*, *tema* i altres s'usen amb diversitat de significats. Per exemple, *focus*, com s'ha dit, s'usa com a sinònim de rema, però també s'usa per descriure la cimera entonativa, per referir-se a un referent discursiu molt activat i per parlar d'un element logicosemàntic determinat que s'associa en algunes llengües amb la prominència entonativa i *tema* (*theme*, *topic*) és sinònim de rerefons, però també descriu un element determinat dins del rerefons amb propietats pragmàtiques específiques (el *theme* de Halliday 1967 o *topic proper* de l'Escola de Praga, Sgall *et al* 1986), un concepte global que caracteritza els textos/discursos (els *Diskursthemen* de Bayer 1980) i, és clar, una funció semàntica també coneguda com a pacient.

2. Supòsits teòrics

Aquesta secció detalla una visió determinada del component informatiu (Vallduví 1992a, 1995, McNally 1998), en funció de la qual les categories de rema i rerefons puguin interpretar-se, i defineix el concepte de canonicitat estructural. Això és necessari per tal de mostrar com s'apliquen els dos principis que regeixen l'expressió estructural de les categories informatives de rema i rerefons.

2.1. El component informatiu

Seguint Grosz i Sidner (1986), el discurs lingüístic consta, pel cap baix, de dos macrocomponents de significat: l'*estructura intencional o retòrica*, que comprèn la segmentació del text/discurs i les relacions retoricosemàntiques que hi ha entre els segments textuais, i l'*estructura atencional* (d'estat d'atenció del receptor), que comprèn els referents del discurs i les descripcions —atributs i relacions— que els caracteritzen. A la seqüència (2a) li correspon l'estructura intencional de (2b), que diu que la relació entre S_3 i S_2 és una relació causa-efecte, i l'estructura atencional de (2c):³

- (2) a. [_{S1} [_{S2} El Joan detesta La Pepa] . [_{S3} Li va furtrar un nòvio] .]
 b. S_1 : $S_2 \leftarrow$ causa - S_3
 c. E_n : $\langle R = \{j, p, n\}, D = \{+detestar(j,p,t=ara), +furtrar(p,n,j,t>ara)\} \rangle$

L'estructura atencional conté dos conjunts: un conjunt R de referents del discurs, introduïts en la situació descrita a (2a) (és a dir, Joan, Pepa i el nòvio furtrat) i el conjunt D de descripcions que expressa també (2a), que són descripcions que caracteritzen els elements d'R (que Joan detesta Pepa i que Pepa va furtrar un nòvio a Joan).⁴ De fet, l'estructura atencional és homologable al concepte d'estat epistèmic del receptor (E) en un punt n del text/discurs (E_n). Només cal concebre (2c) com una representació dels coneixements que el receptor té presents en la seva ment just després d'haver processat (2a): en aquest punt del discurs el receptor té presents en la seva ment els referents continguts a R i els descriptors continguts a D.

L' E_n de (2c) està totalment especificat; és a dir, les descripcions que conté D són proposicions, en les quals cada un dels paràmetres que les componen tenen una especificació concreta (per ex. a S_2 : P=detestar, experimentador=joan, pacient=pepa, polaritat=+, t=ara). Tanmateix, D també podria contenir una o més descripcions subespecificades. Suposem que un determinat receptor té present que Joan detesta algú però ignora qui és la persona detestada; en aquest cas, hom pot representar E_n com a (3a), en què hi manca l'especificació del paràmetre pacient (a E_n tant R com D contenen altres elements (...) que no cal detallar):

- (3) a. E_n : $\langle R = \{j, \dots\}, D = \{+detestar(joan,x,t=ara), \dots\} \rangle$
 b. El Joan qui detesta?

La mena d'estat epistèmic il·lustrat a (3a) correspon a situacions del tot habituals: de fet, és l'estat epistèmic de qualsevol persona que demana (3b) (deixant de banda algun ús especial de les interrogatives). La formulació d'una pregunta parcial com (3b) generalment reflecteix un E_n amb un D que conté una

³ No es farà cap més referència a l'estructura intencional o retòrica del text/discurs, atesa la seva tangència en relació al component informatiu. Grosz i Sidner (1986) analitzen alguns punts de contacte entre les estructures intencional i atencional. Per a diverses propostes relatives a l'estructura intencional, vegeu van Dijk 1972, Mann i Thompson 1988, Polanyi 1988, etc. L'estudi de connectors i molts marcadors del discurs pertany a l'àmbit de l'estructura intencional (Warner 1985, Grosz i Sidner 1986, Schiffrin 1987). D'altra banda, és evident que les estructures intencional i atencional no exhaureixen el repertori de fenòmens lingüístics associats a text/discurs. Aquí cal afegir-hi la il·locució i la perlocució, les diverses menes d'implicació (implicatura, pressuposició), el monitoratge dels torns de conversa i del canal de comunicació i altres (Levinson 1983, Vallduví 1992a)

⁴ El símbol '+' indica que el valor de polaritat de la descripció és afirmatiu ('-' per la polaritat negativa) i 't' representa el paràmetre temporal de la descripció, que pot tenir un valor present (t=ara), passat (t>ara) o futur (t<ara).

descripció subespecificada (el paràmetre no especificat es correspon al sintagma interrogatiu de la pregunta). L'emissor, a l'hora de comunicar un contingut proposicional p , modela l'estat epistèmic del seu receptor a nivell referencial, en funció del contingut d'R, i a nivell proposicional, en funció del contingut de D: fa un càlcul estimatiu, basat en evidència cotextual i contextual, del que hi ha a R i D en el moment d'enunciar p . El valor epistèmic dels diferents elements de p (la seva relació específica amb el contingut d'R i D) determina la seva expressió estructural.

En el cas d'R aquesta correlació entre forma i valor epistèmic ha estat força estudiada (Prince 1981, Ariel 1988, Gundel *et al* 1993). El nivell R determina la forma dels sintagmes referencials: l'elecció d'article i l'opció de pronominalització. Suposem que hom vol comunicar la proposició $p = \text{'detestar(joan,pepa,t=ara)}$ a un receptor amb un E_n determinat. Si R a E_n no conté el referent discursiu 'pepa', aleshores l'emissor ha d'usar un sintagma nominal indefinit (4a). En canvi, si R conté el referent 'pepa', l'emissor pot usar un sintagma nominal definit (4b):

- (4) a. $R = \{\text{joan, ...}\}$: El Joan detesta *una amiga meva (que es diu Pepa)*.
 b. $R = \{\text{joan, pepa, ...}\}$: El Joan detesta *la Pepa*.
 c. $R = \{\text{joan, } \odot \text{pepa, ...}\}$: El Joan *la* detesta.

Això mostra una correlació positiva, d'una banda, entre la no pertinència d'un referent a R —els anomenats referents ignots o nous— i la indefinitud del sintagma nominal que l'expressa i, de l'altra, entre la pertinència a R —els referents coneguts— i la definitud. Hom pot filar més prim i observar una diferència entre dues maneres de pertànyer a R: un element d'R pot estar activat, per ex. per haver estat esmentat molt recentment o ser el tema de discussió, o pot estar en estat latent, si és conegut però no ha estat esmentat de fa una estona, etc. Si el referent 'pepa' és a R i, a més, està activat, aleshores l'emissor pot usar un pronom per referir-se a 'pepa', com es mostra a (4c) (l'activació s'indica mitjançant ' \odot '); si 'pepa' és a R però és latent, l'única alternativa formal a l'abast és la de (4b).⁵

Els continguts del conjunt D d' E_n també determinen l'expressió estructural dels diferents elements de p . Suposem que hom vol comunicar $p = \text{'detestar(joan,pepa,t=ara)}$ a un receptor amb l' E_n de (5a). En aquest E_n D és buit. Per tant, la totalitat de p pot afegir-se a D i cada una de les peces de significat que conformen p (el predicador, l'experimentador, el pacient, la polaritat, el temps) és informativa, és a dir, addueix alguna cosa a D. En canvi, si E_n és el de (5b), la situació és molt diferent. A D hi ha una descripció que se solapa en gran mesura amb p i conté quatre de les cinc peces de significat de p ; només aquesta cinquena peça pot fer una contribució a D, tot proporcionant una especificació per al paràmetre pacient.

- (5) a. $E_n: \langle R = \{j, p\}, D = \{\dots\} \rangle$
 b. $E_n: \langle R = \{j, p\}, D = \{\text{detestar(joan,x,t=ara), ...}\} \rangle$

Així, les peces de significat d'una proposició comunicada a un receptor determinat poden ser informatives o no en funció del contingut del conjunt D d' E_n . Les peces de significat proposicional que són informatives en funció de D són *remes*; les peces de significat proposicional que no són informatives són el *rerefons*. En el context de (5b) el rema és 'pepa' i el rerefons està format per la resta de peces de significat de p . En un altre context E_o , el rema podria ser 'joan' i en un tercer context E_p el rema podria ser '+'.⁶

⁵ A E_n no només hi ha dades obtingudes a partir d'estímuls lingüístics sinó que també hi ha les dades (pertinents) obtingudes del context spatiotemporal i de l'experiència prèvia comuna al receptor i l'emissor. Per exemple, els elements d'R poden haver estat esmentats en el text/discurs precedent, poden ser-hi gràcies a la seva presència en el lloc d'enunciació o també poden ser-hi, latents, en virtut d'un coneixement previ compartit per emissor i receptor. Per exemple, l'ús de noms propis, inherentment definits, en fases inicials d'una conversa sovint respon a aquesta tercera situació.

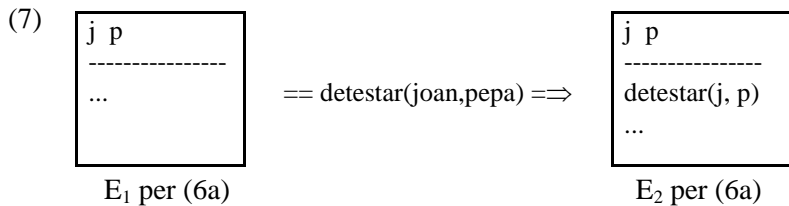
⁶ La rematicitat es defineix en funció dels continguts de D. A (5b) el rema és 'pepa' perquè és l'element de p que fa una contribució a la descripció que conté D. És cert que 'pepa' és present a R, però això és irrellevant: 'pepa' especifica el paràmetre pacient i això el fa informatiu, correspongui a un referent conegut o ignot.

De fet, són precisament aquestes diferents opcions de partició entre rema i rerefons que són responsables de l'existència de les variants oracionals de (1), a la introducció: cada una de les alternatives de (1) s'associa a una partició determinada entre rema i rerefons d'una única proposició. Això també és així en el cas de p . A (6), a la dreta, s'hi mostren algunes de les oracions que expressen p en el context de diferents estats epistèmics que difereixen només en el contingut de D (a l'esquerra). L'element que apareix entre claudàtors és el rema, que correspon als paràmetre o paràmetres no especificats en les descripcions que conté D :

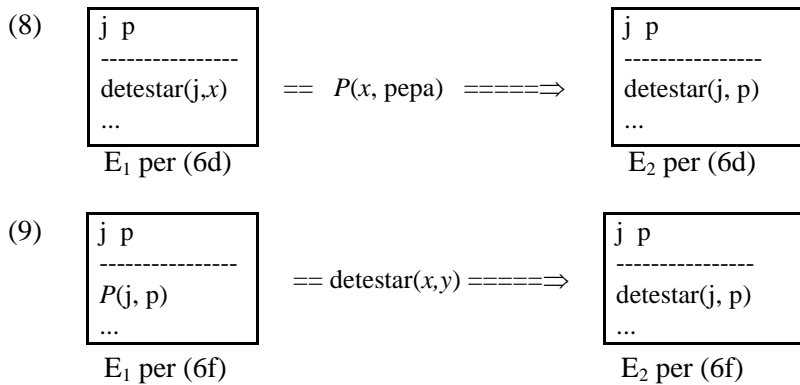
(6) a. $E_n: \langle R=\{j, p\}, D=\{\dots\} \rangle$	: El Joan detesta la PEPA.
b. $E_o: \langle R=\{j, p\}, D=\{+P(\text{joan},x,t=\text{ara}), \dots\} \rangle$	: El Joan [detesta la PEPA].
c. $E_p: \langle R=\{j, p\}, D=\{+P(x,\text{pepa},t=\text{ara}), \dots\} \rangle$	: La Pepa ₁ [la ₁ detesta el JOAN].
d. $E_q: \langle R=\{j, p\}, D=\{+\text{detestar}(\text{joan},x,t=\text{ara}), \dots\} \rangle$	: El Joan [la PEPA] detesta.
e. $E_r: \langle R=\{j, p\}, D=\{+\text{detestar}(x,\text{pepa},t=\text{ara}), \dots\} \rangle$	: La Pepa ₁ [el JOAN] la ₁ detesta.
f. $E_s: \langle R=\{j, p\}, D=\{+P(\text{joan},\text{pepa},t=\text{ara}), \dots\} \rangle$	: El Joan [la ₁ DETESTA], la Pepa ₁ .
g. $E_t: \langle R=\{j, p\}, D=\{+\text{detestar}(\text{joan},\text{pepa},t=\text{ara}), \dots\} \rangle$	: \emptyset

El rema a (6a-f) és la peça de la proposició $p = '+\text{detestar}(\text{joan},\text{pepa},t=\text{ara})'$ que aporta l'especificació dels paràmetres no especificats de la descripció que hi ha a D en E_n-E_t .

En semàntica dinàmica (Veltman 1990, Beaver 1993) el significat proposicional s'analitza precisament com una actualització informativa: el significat de p és l'actualització que fa p en un estat epistèmic E_1 , que dona peu a un altre estat epistèmic E_2 que conté p . Cada proposició comunicada és una transició entre un E_1 inicial i un E_2 de sortida. Així hom podria descriure l'actualització que efectua p , mitjançant l'oració *El Joan detesta la PEPA*, a l'estat epistèmic de (6a) amb el gràfic (7). E_2 és el resultat de la unificació d' E_1 i p :

Tanmateix, el exemples de (5) i (6) indiquen que, de fet, aquesta actualització no l'efectua p sinó només el rema de p . Això també és així en el cas de (6a), encara que aquest fet hi queda mig amagat perquè la totalitat de p és remàtica, atès que D d' E_n és un conjunt buit. Els gràfics (8) i (9) descriuen les transicions corresponents a (6d) i (6f). E_2 també és el resultat de la unificació d' E_1 i p , com a (6a); la diferència és que ara D no és un conjunt buit i l'actualització l'efectua només una de les peces de p .⁷

⁷ Les fórmules ' $P(x, \text{pepa})$ ' i ' $\text{detestar}(x,y)$ ' corresponen als remes ' pepa ' i ' detestar '. Aquesta notació, motivada per la naturalesa proposicional de la rematicitat, permet el mecanisme d'unificació entre rema i E_1 .

Des d'aquesta perspectiva dinàmica, la raó de ser d'una enunciació és precisament proporcionar una actualització per a E_1 . Això vol dir que la hipòtesi nul·la és que la totalitat de p sigui informativa o, almenys, que p sigui màximament informativa. Dit d'una altra manera, el valor informatiu que tenen per defecte les peces de significat és el valor remàtic; ser rerefons, des d'un punt de vista dinàmic, és tenir un valor informatiu marcat. Com més peces de p siguin remàtiques, més neutre és l'oració que expressa p i, viceversa, com més rerefons hi hagi, més marcada és aquesta oració. De fet, des del punt de vista dinàmic, és fins i tot sorprenent que existeixi el rerefons.

A l'exemple (6) es pot observar que hi ha una gradació parcial de (6a) a (6g). A (6a) la totalitat de p és rema, ja que D és buit, a (6b-c) el rema és la suma del predicador diàdic i un dels seus arguments, a (6d-f) el rema és una única peça de significat (pacient, experimentador i predicador). Finalment, a (6g) no hi ha cap peça de p que sigui informativa, ja que E_t conté la totalitat de p . Des del punt de vista de la semàntica dinàmica, l'actualització més neutre a (6) és clarament (6a) i l'actualització més marcada fóra (6g). De fet, voler comunicar p en el context d' E_t fóra extremadament marcat i estrany. Les actualitzacions a (6b-f) són de marcadesa intermèdia. És interessant d'observar que el grau de neutralitat de l'actualització es correspon amb el grau de simplicitat de l'estat epistèmic inicial. La transició màximament remàtica i, per tant, neutre, de (6a) actualitza un E_1 extremadament simple (tan simple que D és buit...); en canvi, les transicions marcades com la de (6f), on només el predicador és remàtic, demanen un E_1 més ric i sofisticat.⁸

Les oracions que hi ha a la dreta a (6) il·lustren també allò que s'ha afirmat a la introducció i que es mostrarà exhaustivament en les seccions següents: que les oracions màximament remàtiques són oracions canòniques. *El Joan detesta la PEPA*, que expressa l'actualització neutra de (6a), és una oració en principi canònica i *El Joan la PEPA detesta*, que expressa l'actualització marcada de (6d), no ho és.⁹

2.2. Neutralitat informativa i canonicitat estructural

Per tal de poder establir una correlació positiva entre neutralitat informativa i canonicitat, cal una definició independent del concepte d'expressió canònica. Sintàcticament, la posició canònica d'un objecte, per exemple, és aquella posició que ocupa en virtut de la seva condició d'objecte. En català, anglès i altres llengües els objectes directes ocupen una posició immediatament a la dreta del verb: quan un argument (un pacient, per exemple) es manifesta com a objecte es linealitzava en relació al verb i s'ubica a la seva dreta. Qualsevol altra posició que l'objecte directe pugui ocupar és una posició no canònica, ja que la seva presència en aquesta posició no es deu a la seva condició d'objecte sinó a d'altres factors sintàctics, semàntics o pragmàtics que hi coincideixen.¹⁰

Una oració canònica és una oració en què tots els seus elements s'expressen de manera canònica. La suma d'elements oracionals expressats canònicament dona peu a allò que els tipòlogistes anomenen ordre de mots bàsic (SVO, SOV, VOS), és a dir, la configuració oracional canònica en una llengua determinada.

⁸ Els pronoms febles en general i els pronoms de represa, com els que hi ha en els exemples de (6), en particular, s'analitzen com si fossin morfologia de concordança objectiva que forma part de la forma verbal. Per tant, a (6f), per exemple, l'element estructural que expressa el rema és *la detesta*, malgrat que el rema pròpiament és 'detestar' o 'detestar(x,y)' (*la* i *-a* acompanyen la forma verbal només per la seva dependència morfosintàctica).

⁹ A §3 s'assumeix que la ubicació canònica del subjecte en català és la posició postverbal. En aquest supòsit, i per molt sorprenent que pugui semblar a primer cop d'ull, l'alternativa canònica no seria (6a) *El Joan detesta la PEPA*, sinó (6a') *Detesta la Pepa el JOAN*. És cert que (6a') no és tan freqüent com (6a) i que això fa que aquesta sembli més 'neutra', però §2.2 mostra que la canonicitat no es defineix en funció de la freqüència d'ocurrència. A §3.3 s'ofereix una explicació d'aquests fets. Tornant al fil de l'exposició, queda clar que (6a) és molt més canònica o 'neutra' que (6c-f).

¹⁰ En alemany i en turc, en canvi, l'objecte directe s'ubica per defecte immediatament a l'esquerra del verb; en aquestes llengües la posició canònica de l'objecte és davant del verb, no darrere.

Tanmateix, un element que s'expressa canònicament pot ocórrer en una oració no canònica, si en aquesta oració hi ha algun altre element que s'expressa de manera no canònica. La presència en una oració d'un element que s'expressa de manera no canònica fa que aquesta oració esdevingui *ipso facto* una oració no canònica. Per exemple, *Detesta la PEPA, el Joan* és una oració no canònica perquè el subjecte *el Joan* s'ubica en una posició no canònica (està dislocat a la dreta). Tanmateix, l'objecte *la Pepa* apareix en la seva posició canònica a la dreta del verb. Cal distingir, per tant, entre oració canònica i posició canònica: el subjecte *la Pepa* s'expressa canònicament tot i estar emmarcat en una oració no canònica.

Ara podem reformular els dos principis que regeixen l'expressió estructural de les categories rema i rerefons:

- (10) a *Ceteris paribus*, el rema s'associa a una expressió estructural canònica, mentre que el rerefons s'associa a expressions estructurals no canòniques.
- b *Ceteris paribus*, els enunciats informativament neutres —màximament informatius— s'associen a configuracions canòniques i els enunciats informativament marcats s'associen a configuracions no canòniques.

Els elements remàtics, que són informativament neutres no s'associen, per tant, a cap marcatge estructural específic. Llevat que hi coincideixi algun altre factor tangencial, un objecte remàtic s'ubica en la posició que ocupa en virtut de ser objecte i prou. En canvi, el rerefons, informativament marcat, s'expressa de manera no canònica. Evidentment, una oració en què cadascun dels seus elements sigui remàtic serà, *ceteris paribus*, una oració canònica, ja que no hi haurà rerefons i, per tant, no hi haurà cap element expressat de manera no canònica (vegeu §3.3 per a la motivació del *ceteris paribus*).

3. Català

Aquesta secció presenta un examen de la correlació entre la forma sintàctica i el component informatiu en català. Abans, però, cal fer explícit que en aquest examen es donarà per suposat que el català és una llengua VOS, és a dir, que la posició canònica del subjecte és la posició postverbal i els subjectes que s'ubiquen davant del verb són en una posició no canònica. És ben sabut que en català i altres llengües romàniques el subjecte pot ser tant preverbal com postverbal: *Ahir el Pere va parar la taula* vs. *Ahir va parar la taula el Pere*. Tot i que tradicionalment s'ha considerat que la posició canònica és la preverbal, en els darrers anys hi ha hagut força anàlisis, motivades per argumentacions diverses, que conclouen que és precisament a l'inrevés (Rosselló 1986, Bonet 1990, Solà 1992). Vallduví (1993a) observa que, en el cas del català, la hipòtesi VOS permet donar una visió molt més coherent de la relació entre sintaxi i estructura informativa. És per aquest motiu bàsic que aquí s'adopta aquesta proposta (vegeu nota núm. 9 i §3.3).

Al llarg d'aquesta anàlisi es faran servir preguntes parcials, i alguna de total, per tal d'identificar el rema i el rerefons de les oracions en qüestió. S'ha vist a l'entorn de (3), a §2.2, que la formulació d'una pregunta per part d'un individu determinat generalment reflecteix que a l'estat epistèmic d'aquest individu hi manquen les dades específiques que corresponen al sintagma interrogatiu de la pregunta. Això fa que en la resposta, el rema sigui l'element que es correspon a aquest sintagma interrogatiu:

- (11) a. Què va menjar? [$= E_1: D=\{\text{menjar}(ell,x), \dots\}$]
- b. Es va menjar una POMA.

Aquest recurs expositiu s'anomena contextualització interrogativa i, tot i que no funciona en alguns casos concrets, es força general en la bibliografia sobre rema i rerefons.

3.1. La matriu oracional

Primer convé analitzar oracions que contenen únicament elements en posició canònica, és a dir, que segons els principis de (10) expressen només elements remàtics. Això no vol dir necessàriament que tots i cada un

dels elements de l'oració hagin de ser remàtics, sinó que els elements que altrament serien rerefons són omesos, donant pas a enunciats que en realitat són fragments. Totes aquestes peces de significat que s'expressen canònicament s'ubiquen a la *matriu oracional*, és a dir, el sintagma oracional més intern, que inclou el verb i els seus arguments i els complements circumstancials, però exclou elements adjunts a l'oració.

La pregunta (12a), o més exactament, l'estat epistèmic E_1 que inferim a partir de la pregunta (12a), determina que a (12b) tot el sintagma verbal sigui remàtic. Així, doncs, a (12b) tots els elements remàtics apareixen en posició canònica:

- (12) a. Què faran? [= E_1 : $D=\{P(\text{ells},x,y), \dots\}$]
 b. Ficaran el ganivet al CALAIX.
 c. *Ficaran al calaix el GANIVET.
 d. *Ficaran el GANIVET al calaix.
 e. *FICARAN el ganivet al calaix.

És bo de recordar, també, dues característiques estructurals més del català. Una, que l'ordre de mots entre elements oracionals al si de la matriu oracional és estricta i no permet permutacions (12c), llevat de casos de pesantor sintàctica, i, dues, que la posició de la cimera entonativa també està fixada i recau en el darrer mot accentuable de la matriu oracional: tant (12d) com (12e) són agramaticals. Per tant, per raons de gramaticalitat, i no de reeiximent pragmàtic, només és acceptable (12b).¹¹

La pregunta (13a) fa que el rema de (13b) estigui compost per el verb i l'argument locatiu. L'argument 'el ganivet' és part del rerefons i com indiquen els principis de (10) l'objecte directe no pot ubicar-se en posició canònica: (13b) no és una resposta reeixida en aquest context. En canvi, (13c), que expressa només verb i locatiu, sí que ho és (com s'ha dit, el pronom feble es considera morfologia de concordança i, per tant, part de l'element verbal:

- (13) a. Què en faran, del ganivet? [= E_1 : $D=\{P(\text{ells},\text{ganivet}, y), \dots\}$]
 b. #Ficaran el ganivet al CALAIX.
 c. El ficaran al CALAIX.

És força interessant que *el ganivet* no pugui aparèixer en posició canònica a (13b). Hi ha propostes que consideren que l'expressió canònica d'un element es compatible amb qualsevol de les seves interpretacions semanticopragnmàtiques i que són les posicions no canòniques que s'identifiquen amb només una d'aquestes interpretacions. (13b) mostra que això, si més no en català, no és així, ja que la posició canònica només és compatible amb el valor informatiu de rema. El contrast entre (13b) i (13c) és clar, tot i que en ambdós casos *al calaix* és remàtic.

A (14) el rema que demana la pregunta és només l'argument locatiu. Com a (13b), l'expressió de l'objecte directe no remàtic en posició canònica a (14b) és il·lícita, tot i que el locatiu apareix correctament en posició remàtica. En canvi, (14c), que és un fragment oracional que expressa únicament el rema, és una resposta reeixida. Hom pot veure que en aquesta resposta no hi ha rerefons, el qual ha estat omès sense cap problema.

- (14) a. On el ficaran, el ganivet? [= E_1 : $D=\{\text{ficar}(\text{ells},\text{ganivet}, y), \dots\}$]
 b. #Ficaran el ganivet al CALAIX.
 c. Al CALAIX.
 d. El ficaran al CALAIX.

¹¹ Una excepció aparent al caràcter fix de la cimera entonativa és òbviament la rematització (*Al CALAIX, ficarem el ganivet*). Per a una anàlisi d'aquesta construcció, en què s'explica aquesta aparent excepcionalitat, vegeu Vallduví 1992a i el resum que se'n fa a §3.3.

Curiosament, (14c) no és la única resposta possible en el context de (14a): (14d) és igualment possible i té el mateix valor informatiu que (14c). Allò que (14c-d) ens mostren és que la forma verbal (inclosos pronoms febles, etc.) sí que pot aparèixer de forma redundant o vàcua al si de la matriu oracional fins i tot quan no és remàtica. El contrast entre (14b) i (14d) és xocant però sòlid: l'argument no remàtic no pot expressar-se al si de la matriu oracional, però en canvi el verb no remàtic sí. D'alguna manera, sembla com si el verb pugues aparèixer per cobrir algun expedient morfosintàctic (hostatjar la flexió, etc.), sense que això vulgui dir que és rema o rerefons o tingui cap altre efecte a nivell informatiu.

Els exemples de (15) i (16) mostren el mateix fenomen, però ara l'element remàtic és un objecte directe. A (15) va seguit d'un locatiu i a (16) d'un subjecte. Novament es veu que la resposta és vàlida només si no hi ha cap element del rerefons dins de la matriu oracional: les opcions són l'ús d'un fragment (15-16c) o l'ús de la combinació d'aquest fragment amb la forma verbal innòcua (15d, 16d). Les oracions (15-16b) són no reeixides tot i ser oracions canòniques (cal recordar que, per raons de gramaticalitat, l'alternativa (12c) **Ficarem al calaix el GANIVET* també és il·legítima). La raó és que precisament els contextos que hi ha darrere (15a, 16a) fan que el locatiu i el subjecte, respectivament, siguin del rerefons i, per tant, que no puguin ser expressats canònicament (a partir de (16) ja no s'afegeix a la pregunta l'esbós de D a E₁):

- (15) a. Què hi ficaran, al calaix? [= E₁: D={ficar(ells,x,calaix), ...}]
 b. #Ficaran el ganivet al CALAIX.
 c. El GANIVET.
 d. Hi ficaran el GANIVET.
- (16) a. Què va guanyar, l'any passat, el Madrid?
 b. #L'any passat va guanyar la lliga el MADRID.
 c. La LLIGA.
 d. Va guanyar la LLIGA.

A (17) l'element remàtic, segons el context establert per (17a), és l'argument agent, que s'expressa com a subjecte. Aquest element, atesa la seva condició remàtica, ha d'expressar-se canònicament: l'expressió preverbal del subjecte no és reeixida en aquest context (17b); en canvi, la seva expressió postverbal és perfectament adient (17d). Això dona força a la idea que la posició postverbal del subjecte és la seva posició canònica. Evidentment, la resposta-fragment també és possible (17c). Les respostes (17c-d), el fragment i la seqüència de verb i argument amb presència vàcua del verb, són equivalents, com ho són (16c-d).

- (17) a. Qui ha sopat?
 b. #El Pau ha SOPAT.
 c. El PAU.
 d. Ha sopat el PAU.

Finalment, a (18) es mostra un exemple en què el rema que demana la contextualització interrogativa és el verb. (18b) no és reeixida perquè, tot i expressar el verb en posició canònica, també hi expressa l'objecte directe, que aquí es part del rerefons. L'opció disponible és (18c), que, de fet, podria ser analitzada com un fragment que expressa únicament el rema (anàleg a 14-17c):

- (18) a. Què li van fer, al lladre?
 b. #Van arrestar el LLADRE.
 c. El van ARRESTAR / *Van ARRESTAR.

La seqüència **Van arrestar* és agramatical, fins i tot en aquest context informatiu en què és tan clar que el rema és només el predicador i no la suma de predicador i pacient. Això confirma que la presència del pronom feble a (18c) es deu a motivacions morfosintàctiques externes al component informatiu.

Aquestes dades deixen clar que al si de la matriu oracional només poden expressar-s'hi elements remàtics (i el verb de forma innòcua). Hi ha oracions en què el rema ocupa correctament una posició canònica, però

que no són reeixides perquè l'acompanya un altre element o elements que són del rerefons: les configuracions canòniques com (17b) i (18b) no són adequades si algun dels elements que conté és del rerefons.

3.2. La perifèria de l'oració

Els exemples reeixits de §3.1, de fet, no l'expressen, el rerefons, sinó que expressen només el rema. Moltes oracions, sobretot en el context d'una pregunta, consten només d'un fragment oracional que expressa el rema de l'oració i amb això són perfectament reeixides (14-18c). El rerefons en aquests casos no és necessari i, per tant, és omès. Tanmateix, és clar, el rerefons pot tenir expressió estructural. En català l'expressió del rerefons es fa mitjançant les anomenades dislocacions a esquerra i dreta, que de fet són adjuncions al marge esquerre i dret de la matriu oracional. Es tracta, per tant, d'una ubicació en la perifèria de l'oració. A més, el sintagma dislocat, si el del tipus adient, regeix un pronom de represa al si de la matriu oracional.¹²

Els exemples (19), (20), (21) i (22) són les versions amb rerefons explícit dels exemples (13), (15), (16) i (18), respectivament. La contextualització és la mateixa i, per tant, a menys que hi hagi algun factor ortogonal, el valor informatiu de cada una de les oracions en aquests dos grups ha de ser anàleg. El rerefons a (19-22) s'expressa en les posicions a la perifèria de la matriu oracional, a esquerra i dreta. En aquests exemples tornem a veure la presència opcional del verb en els casos en què el rema és només un dels arguments, vegeu (20) i (21); a (19) i (22) la presència del verb en posició canònica és obligatòria, ja que aquí el verb sí que és remàtic, segons ens indiquen les respectives contextualitzacions interrogatives:

- (19) a. Què en faran, del ganivet?
 - b. El₁ ganivet [el₁ ficaran al CALAIX].
 - c. [El₁ ficaran al CALAIX], el ganivet₁.
- (20) a. Què hi ficaran, al calaix?
 - b. Al calaix₁ [(hi₁ ficaran) el GANIVET].
 - c. [(Hi₁ ficaran) el GANIVET], al calaix₁.
- (21) a. Què va guanyar, l'any passat, el Madrid?
 - b. El Madrid₁ [(va guanyar) la LLIGA e₁].
 - c. [(Va guanyar) la LLIGA e₁], el Madrid₁.
- (22) a. Què li van fer, al lladre?
 - b. El lladre₁ [*(e₁) van ARRESTAR].
 - c. [*(El₁) van ARRESTAR], el lladre₁.

Als exemples de §3.1 ja s'ha mostrat que els elements del rerefons no poden aparèixer en posició canònica al si de la matriu oracional. L'exemple (23) mostra, a més, que els elements remàtics no poden ubicar-se en posició perifèrica. La pregunta (23a) demana una resposta en què el locatiu sigui remàtic (23b): la dislocació d'aquest locatiu, tant a l'esquerra com a la dreta (23c-d), dona peu a dues respostes no reeixides:

- (23) a. On és, el ganivet?
 - b. (El vaig ficar) al CALAIX.
 - c. #Al calaix₁ [l'hi₁ vaig FICAR].
 - d. #[L'hi₁ vaig FICAR], al calaix₁.

¹² El rerefons fa una funció d'ancoratge per al rema: explicita el vincle entre el rema i el contingut de D a E₁. En la contextualització interrogativa aquest vincle entre pregunta i resposta és evident i, per tant, no cal explicitar-lo (però no és impossible fer-ho, com es veurà tot seguit). En altres casos és necessari explicitar el rerefons per poder establir el vincle entre el rema i D. Les raons sintàctiques per analitzar la dislocació com una adjunció a la matriu oracional són diverses: pronom de represa, linealització, ubicació de certes partícules, etc. (Vallduví 1992a, 1994).

Amb (23) es tanca la gamma de possibilitats: el rerefons no pot aparèixer en posició canònica i el rema no pot aparèixer en posicions no canòniques. Per tant, la situació en català és la següent:

- (24) El rema s'ubica a l'interior de la matriu oracional i el rerefons en posicions perifèriques, adjacents a la matriu oracional (el verb pot romandre de forma innòcua dins de la matriu).

Una oració no és reeixida llevat que cada peça de significat de *p* s'associï a l'expressió estructural adient des del punt de vista informatiu: el rema en posició canònica i el rerefons en posició no canònica.

3.3. Altres casuístiques

S'ha vist que quan no hi ha elements del rerefons les oracions no contenen cap element expressat de manera no canònica. Això es dona en dos casos. Hi ha, d'una banda, les oracions que són màximament remàtiques, com (12b) *Ficarem el ganivet al CALAIX*, en què cadascun dels elements oracionals té expressió remàtica. Aquí també cal esmentar exemples com els de (25), que són adequats com a resposta a la pregunta (25a) (o també a preguntes de causa, com ara *Per què surt marronosa, l'aigua? Perquè estan rovellades les canonades*):

- (25) a. Què? Què hi ha, de nou?
 b. (Que) s'ha post el SOL.
 c. (Que) ha passat el TREN.
 d. (Que)ha trucat ELL.
 e. (Que) estan rovellades les CANONADES.
 f. (Que) ha guanyat la lliga el MADRID.

De l'altra banda hi ha els fragments, que tampoc no contenen cap expressió del rerefons (és omès), però que, com s'ha vist, només té un únic element remàtic. Els fragments són un tipus d'oració que és canònic i no canònic alhora. No inclouen cap sintagma no canònic i, per tant, hom podria dir que són configuracions canòniques; però també és cert que la mera existència d'un fragment comporta l'omissió d'un seguit de sintagmes que en una oració canònica hi serien presents. Aquest estat de la qüestió reflecteix la naturalesa intermèdia dels fragments: estan, en grau de canonicitat, a mig camí entre les oracions com (19-22), que contenen elements expressats no canònicament i per tant són no canòniques, i les oracions com (12b) i (25) que són clarament canòniques perquè tots els seus elements s'expressen de manera canònica.

Als exemples de resposta-fragment de §3.1 cal afegir-hi (26b). És un fragment que expressa únicament el valor de polaritat (afirmatiu) de la descripció pertinent. La polaritat és una peça de significat com qualsevol altra (§2), que pot ser o bé rema o bé rerefons i que ha d'obeir els principis de correlació forma-funció de la mateixa manera que ho fan les altres peces de significat:

- (26) a. Que va venir, el Pere? [=E₁: D={±venir(pere), ...}]
 b. [sí].
 c. [Va VENIR].
 d. El Pere [sí], que va venir

A (26c) s'hi mostra una alternativa d'expressió de la rematicitat de la polaritat afirmativa, pròpia de les llengües romàniques, que consisteix en la utilització de la forma verbal flexionada. Hom podria dir que, en certa manera, la polaritat, associada a la flexió, parasita la forma verbal per poder-se expressar. Finalment, a (26d) hi ha una versió anàloga a (26b), però amb el rerefons explícit. L'anàlisi que imposen els principis de (10) a (26d) és que tant *el Pere* com *que va venir* són en una posició no canònica. Aquí no s'examinarà el cas de *que va venir*, però sí que s'hi fan algunes consideracions pel que fa al subjecte.

Els exemples com (17) i (25) indiquen que els subjectes remàtics no són preverbals sinó postverbals. Si això és cert, aleshores cal explicar perquè hom pot contestar (27a) tant amb (27b) com amb (27c):

- (27) a. Què? Què hi ha, de nou?
b. (Que) ha guanyat la lliga el MADRID.
c. (Que) el Madrid ha guanyat la LLIGA.

Si els subjectes remàtics són els postverbals, ja se suposa que (27b) serà possible, però sorpren l'acceptabilitat de (27c).¹³ La raó per la qual (27c) és possible és la següent: el llenguatge mostra cert rebuig a les enunciacions completament remàtiques quan aquestes contenen dos o més sintagmes dependents; en aquests casos, hi ha una tendència a tractar algun dels elements de l'oració com a rerefons:

- (28) a. Què? Què hi ha, de nou?
b. ?(Que) cuina el Pere aquesta SETMANA.
c. (Que) aquesta setmana cuina el PERE.
d. (Que) el Pere cuina aquesta SETMANA.

A (28) la pregunta dona a entendre que tota la resposta ha de ser remàtica. Tanmateix, (28b), la resposta completament remàtica, és una resposta molt forçada; (28c-d) la milloren moltíssim i ho fan ubicant en posició de dislocació un dels sintagmes dependents del verb. Hi ha alguns sintagmes que són més propensos a sotmetre's a aquest procés: són els que denoten referents humans o animats i els que denoten marcs espaciotemporals, precisament els que hi ha a (27c) i (28d) d'una banda i (28c) de l'altra. Cal precisar que aquesta tendència al "rerefonsament" d'un dels sintagmes dependents no afecta només els subjectes: a (28c) hi ha un adverbí temporal, a (29b) un objecte indirecte i a (29c) un objecte directe (cf. el subjecte de (29d)):

- (29) a. Què? Què hi ha, de nou?
b. (Que) al Pau₁ [li₁ han regalat un COTXE].
c. (Que) el Clinton₁ [l₁'han enxampat fent-s'ho amb una BECÀRIA].
d. (Que) el Pau [s'ha comprat un COTXE].

¹³ Si, per contra, s'assumeix que la variant esperada és (27c) i que la posició remàtica del subjecte és la preverbal, caldrà explicar perquè és pragmàticament il·licit contestar (ia) amb (ib) (cf. (ic)):

- (i) a. Qui l'ha guanyat, la lliga?
b. #El Madrid l'ha GUANYAT.
c. L'ha guanyat el MADRID.

No és desitjable tractar els objectes de (29b-c) com a elements remàtics, ja que són clarament en posició no canònica. Davant d'això, la hipòtesi de partida és que el subjecte de (29d) sigui anàleg als objectes de (29b-c): *al/el Pau* i *el Clinton* a (29b-d) són elements del rerefons, que apareixen dislocats a l'esquerra, malgrat la contextualització interrogativa de (29a).¹⁴

En català hi ha alguns altres casos en què sembla haver-hi subjectes preverbals que no són del rerefons sinó que són remàtics: són els subjectes negatius (30a), alguns altres subjectes de quantificació (30b) i els subjectes que apareixen en les "rematitzacions" (30c) (a part d'algun altre cas homologable):

- (30) a. Qui vol alguna cosa (de beure)?
[Ningú (no) vol RES].
- b. Qui ho pot saber, això? És força específic.
[Algú ho SABRÀ], (ja ho veuràs).
- c. Qui va venir?
[El PERE], va venir.

En efecte, tots aquests subjectes són remàtics (a (30a-b) el rema inclou també el predicat, però a (30c) és només el subjecte). Tanmateix, aquests subjectes no apareixen en una posició perifèrica, com els sintagmes dislocats del rerefons, sinó que són dins de la matriu oracional, en una posició que hi ha immediatament a l'esquerra de la seqüència verbal (diguem-ne posició *pre-v*). Això es fa palès quan hom combina un d'aquests subjectes amb un sintagma genuïnament dislocat: aquest sempre ha de precedir el subjecte remàtic (31-33). En canvi, quan el subjecte és del rerefons i, per tant, està dislocat, la linealització entre els dos sintagmes és variable (34-35):

- (31) a. Als treballadors₁ ningú (no) els₁ regala RES.
b. *Ningú als treballadors₁ (no) els₁ regala RES.
- (32) a. D'això₁ alguna cosa en₁ SORTIRÀ.
b. *Alguna cosa d'això₁ en₁ SORTIRÀ.
- (33) a. A casa₁ el PERE hi₁ va dormir.
b. *El PERE a casa₁ hi₁ va dormir.
- (34) a. La Pepa₁ el Joan no la₁ DETESTA.
b. El Joan la Pepa₁ no la₁ DETESTA.
- (35) a. Enguany el Madrid ha guanyat la LLIGA.
b. El Madrid enguany ha guanyat la LLIGA.

A més, (36-37) mostren que la posició *pre-v* no és exclusivament una posició per a subjectes, sinó que pot ubicar-s'hi qualsevol sintagma dependent:

- (36) a. Els polítics a ningú (no) regalen RES.
b. *A ningú els polítics (no) regalen RES.
- (37) a. El Nobel₁ a SARAMAGO el₁ van donar.
b. *A SARAMAGO el Nobel₁ el₁ van donar.

L'exemple (36b) és dolent tot i que el subjecte és just a l'esquerra del verb. Això mostra que *pre-v* és adjacent al verb per l'esquerra i, de retruc, confirma que no hi ha una posició específicament de subjecte a l'esquerra del verb. La conclusió, per tant, és que aquests elements, subjectes o no, apareixen a *pre-v*, a l'esquerra del verb però dins de la matriu oracional, per raons que no tenen a veure amb la seva funció sintàctica.

¹⁴ Això (vegeu nota núm. 9) afectaria la representació de les condicions contextual que afecten (6a) a §2.1. L'E₁ que precedeix *El Joan detesta la PEPA* no és E_n sinó E_o. E_n es dona en casos com els de (25) i (27b).

Evidentment, hi ha d'haver alguna categoria semàntica o pragmàtica associada a l'expressió a pre-v. A Vallduví (1992b) s'hi proposa que a pre-v s'hi ubiquen certs operadors de quantificació i Vallduví i Vilkuna (1998) identifiquen la categoria logicosemàntica que anomenen *kontrast* (anàloga al *focus* de Rooth 1992 i altres) com una dels responsables de l'ubicació a pre-v. Sigui quina sigui aquesta categoria, és clar que la ubicació d'un sintagma a pre-v no afecta la seva condició remàtica i, per tant, ha de ser independent de les distincions pròpies del component informatiu. De fet, l'existència de configuracions com les de (30) és el que motiva el *ceteris paribus* que atenua la rigidesa dels principis de (10). Un element remàtic, per exemple, pot aparèixer a pre-v si amb la seva rematicitat hi concorre algun altre tret semàntic que ho motivi. De totes maneres, en català, la correlació forma-funció pel que fa al component informatiu no es trenca: els elements que hi ha a pre-v són remàtics i segueixen ubicant-se al si de la matriu oracional i els elements del rerefons no poden, en cap cas, ubicar-se ni a pre-v ni a cap altre posició al si de la matriu oracional.¹⁵

Fins ara, en aquesta exposició, s'ha ignorat una diferència estructural que hi ha entre els sintagmes de quantificació com (30a-b) i la "rematització" de (30c).¹⁶ A (30c) sembla que la cimera entonativa no recaigui en el darrer mot accentuable de la matriu oracional, com ho fa sempre en català, sinó en el sintagma que apareix a pre-v. La "rematització" és l'única excepció aparent a aquesta generalització (vegeu §3.1, nota 11). La diferència informativa entre (30a-b) i (30c), com s'ha dit, és que a (30c) el rema és només el sintagma que hi ha a pre-v mentre que a (30a-b) el rema inclou també el predicat. Si apliquem (24) al cas de (30c), aleshores cal concloure que el verb s'ubica en una posició perifèrica al marge dret de la matriu oracional. Això, de fet, fa que (30c) deixi de ser una excepció entonativa, ja que aleshores la cimera és on ha de ser: *Pere*, tot i aparèixer a pre-v, és el darrer mot accentuable que hi ha al si de la matriu oracional, ja que *va venir* és a la perifèria. Les mateixes raons estructurals que motiven l'anàlisi de dislocació per als elements del rerefons examinats a §3.2, indiquen que a (30c) hi ha una dislocació de la seqüència verbal a la dreta de la matriu oracional (Vallduví 1992a).

Cal tenir present que la "rematització" no és l'única situació en què hi ha verbs dislocats. El català, i moltes altres llengües, permeten la dislocació del verb a l'esquerra i també la dislocació, a dreta i esquerra, del sintagma verbal. En la dislocació del verb fa la funció de represa una còpia flexionada del mateix verb:

- (38) a. De pensar [PENCA].
b. De ploure [no PLOU], (però fa dos dies que trona).

Típicament, en la dislocació del verb, el rerefons és el verb en si, mentre que el rema és algun element associat a la flexió o a algun element adverbial (la polaritat o el valor temporal, aspectual o modal). La dislocació del sintagma verbal funciona de manera anàloga:

¹⁵ Hi ha alguna altra configuració que també cauria sota l'abast del *ceteris paribus* de (10). Per exemple, la pesantor és un factor que provoca l'extraposició de sintagmes de diversa mena cap a la banda dreta de la matriu oracional. A més, cal considerar altres casuístiques com les oracions clivellades, les dislocacions en suspensió (*hanging left-dislocations*), l'avantposició dels mots interrogatius, etc.

¹⁶ Evidentment, el terme "rematització" aplicat a oracions com (30c), (33) i (37) no és acurat. Els sintagmes que apareixen a pre-v en una "rematització" no es "rematitzen", ja que són remàtics d'entrada. El que fa la "rematització" és afegir al sintagma afectat un determinat valor semàntic addicional (força quantificadora, *kontrast* o quin sigui). De fet, per contestar (ia), és molt més neutre fer servir (ib) que no fer servir (ic), fet que dóna suport a la idea que la "rematització" introdueix algun valor afegit:

- (i) a. Qui va venir?
b. [(Va venir) el PERE].
c. [El PERE], va venir.

Allò que sí que és cert és que la posició pre-v només tolera sintagmes remàtics i que en una "rematització" només és remàtic l'element que apareix a pre-v.

- (39) a. De menjar arròs amb palets [no ho he fet MAI].
 b. [No ho he fet MAI], de menjar arròs amb palets.
 c. De mirar el BOE per si de cas [ho faig SOVINT].
 d. [Ho faig SOVINT], de mirar el BOE per si de cas.

El rema també és algun element associat a la flexió o a algun adverbi amb valor temporal o aspectual. La forma de represa en la dislocació del sintagma verbal és *fer-ho*, que, com se sap, funciona com a anàfora precisament del sintagma verbal (Gràcia 1988, Vallduví 2000).

4. Anglès

Caldria extrapolar a alguna altra llengua les generalitzacions que s'han fet en base al català: que el rema s'expressa de forma canònica i el rerefons de forma no canònica. L'anglès és una llengua interessant, en aquest sentit, perquè l'expressió del component informatiu es fa sobretot mitjançant l'estructura prosòdica. Traslladar els principis de (10) a l'anglès implica determinar què són l'expressió canònica i la no canònica a nivell entonatiu, tot deixant de banda la canonicitat sintàctica.

4.1. Les dades

Heus aquí un seguit de dades anàlogues a les dades del català analitzades a §3. Aquestes dades es presenten d'una manera molt més compacta, ja que en un mateix exemple hi ha tant les respostes-fragment (b) com les respostes completes amb elements del rerefons explícits (c). Cadascun dels exemples s'emmarca també en la respectiva contextualització interrogativa (i l'E₁ que inferim a partir de la interrogativa). A (40) el rema és tot el sintagma verbal, a (41) és el sintagma preposicional locatiu, a (42) la seqüència de verb i objecte, a (43) és només l'objecte, a (44) és el verb, a (45) és el subjecte i a (46) és la polaritat (totes les respostes diuen que Joan va deixar la nota damunt la taula o algun fragment pertinent):

- (40) a. Què va fer, el Joan? [= E₁: D={+P(joan,x,y), ...}]
 b. Leave the note on the DESK. / He left the note on the DESK.
 c. John [left the note on the DESK].
- (41) a. On va deixar la nota, el Joan? [= E₁: D={+deixar(joan,nota,y), ...}]
 b. On the DESK.
 c. John left the note [on the DESK].
- (42) a. Què va fer, el Joan (que involucrava la taula)? [= E₁: D={+P(joan,x,taula), ...}]
 b. Leave the NOTE. / He left the NOTE.
 c. John [left the NOTE] on the desk.
- (43) a. Què hi va deixar, el Joan, damunt la taula? [= E₁: D={+deixar(joan,x,taula), ...}]
 b. The NOTE.
 c. John left [the NOTE] on the desk.
- (44) a. Què en va fer, el Joan, de la nota (que involucrava la taula)?
 [= E₁: D={+P(joan,nota,taula), ...}]
 b. LEAVE it. / He LEFT it. / *LEFT
 c. John [LEFT] the note on the desk.
- (45) a. Qui la hi va deixar, la nota, damunt la taula? [= E₁: D={+deixar(x,nota,taula), ...}]
 b. JOHN
 c. [JOHN] left the note on the desk.
- (46) a. Que li va deixar, el Joan, la nota, damunt la taula? [= E₁: D={±deixar(joan,nota,y), ...}]
 b. He DID(NT). / *DID(NT)
 c. John [DID(NT)] leave the note on the desk.

En aquestes oracions hi podem veure reflectides algunes de les característiques de l'expressió del component informatiu en anglès. Primer, el rema s'associa amb la cimera entonativa, la qual recau en un

dels mots remàtics accentuables. Generalment, aquest mot és el darrer dels mots remàtics, però hi ha tota una classe d'oracions en què la cimera recau en el primer mot accentuable del rema:¹⁷

- (47) a. Què? Què hi ha, de nou?
 b. [The SUN's set]. 'S'ha post el sol.'
 c. [The TRAIN just went by]. 'Acaba de passar el tren.'
 d. [JOHN's called]. 'Ha trucat Joan.'
 e. [The PIPES are rusty]. '(Que) estan rovellades les canonades.'
 f. [TICKETS are expensive]. '(Que) són cars els bitllets.'

Segon, els elements del rerefons romanen en la seva posició sintàcticament canònica. L'estructura sintàctica roman constant de (40c) a (45c), malgrat les diferències informatives que hi ha entre aquestes oracions. Això exemplifica allò que s'ha dit més amunt: que la dimensió estructural que expressa rema i rerefons en anglès no és la sintaxi sinó la prosòdia. L'equivalent anglès del feix d'oracions catalanes vist a (1) conté només diferències entonatives. Tercer, hi ha ocasions en què la ubicació de la cimera entonativa no ens permet distingir clarament entre dues particions rema-rerefons diferents. Això es mostra, per exemple, a (40-41c) d'una banda i a (42-43c) de l'altra. Entre (40c) i (41c) i entre (42c) i (43c) segurament hi ha diferències entonatives secundàries que marquen l'inici del rema, amb un dels anomenats tons de partió (*boundary tone*), encara que en aquesta qüestió no està empíricament resolta. Sigui com sigui, si més no a cert nivell de descripció fonològica, (40c) i (41c) se'ns presenten com una única oració amb ambigüitat informativa.

Quart, hi ha requeriments morfosintàctics de l'anglès que fan que certes respostes-fragment semblin menys "fragmentàries" que les seves equivalents catalanes. Per exemple, com que l'anglès, a diferència del català, no permet subjectes nuls amb verbs finits, a (40b) i (42b) el subjecte no es pot ometre, tot i no ser remàtic. En canvi, si s'usa una forma verbal no flexionada, les quals permeten l'absència del subjecte, aquests fragments ja s'assemblen més als seus equivalents catalans (*Va deixar la nota damunt la TAULA* i *Hi va deixar la NOTA*). En realitat, aquests pronoms nominatius que acompanyen els verbs finits hi són presents per raons morfosintàctiques, igual que en català cal que hi hagi els pronoms febles (a (18c), per exemple, o *hi* a *Hi va deixar la NOTA*). De fet, es pot dir el mateix del pronom acusatiu *it* que hi ha a (44b): el rema és el verb, com es veu clarament a (44c), la resposta completa, i el pronom simplement acompanya aquest verb per raons morfosintàctiques però sense cap efecte informatiu.

4.2. L'anàlisi

Tradicionalment, l'alternança a (40-45c) ha estat descrita com un desplaçament de la cimera entonativa (Selkirk 1984). Es pressuposa que la posició canònica de la cimera entonativa és a la banda dreta de l'oració (40-41c) i que la ubicació en altres posicions (42-45c) és una ubicació no canònica. És a dir, hi hauria expressió canònica quan el rema és el sintagma verbal i quan és el sintagma que apareix a la banda dreta de l'oració, sigui quina sigui la seva funció sintàctica; hi hauria expressió no canònica quan el rema és el verb, el subjecte i qualsevol altre sintagma que no aparegui a la banda dreta de l'oració i, a més, quan el rema és l'oració completa, com en els casos de (47). Si s'adoptés aquesta perspectiva tradicional, és evident que (10) no es podria extrapolar a l'anglès: a (42-45c) i a (47) el rema estaria associat a una expressió no canònica. Això és especialment xocant a (47), que seria un obstacle de primer ordre per a la validesa de (10b).

¹⁷ De fet, hom podria postular que les oracions que són totalment remàtiques haurien de tenir la cimera prosòdica sempre a l'esquerra, si no fos perquè hi ha criteris de pesantor o de segmentació fonològica que demanen la presència d'un accent en el predicat (Bolinger 1954). També hi ha ocasions en què la cimera es desplaça a l'esquerra a conseqüència de l'actuació d'un procés independent de "desaccentuació" anafòrica (van Deemter 1994).

Aquesta perspectiva tradicional comporta una anàlisi molt diferent per als fragments de (42-46b) i per a les oracions completes corresponents a (42-46c). Segons aquesta perspectiva, l'estructura entonativa de les oracions completes és no canònica, però en canvi la dels fragments és canònica (de fet, a (43-46) no pot ser d'altra manera, ja que només hi ha un element accentuable). Seria desitjable poder preservar certa homogeneïtat entre ambdós tipus d'oracions i poder dir que la ubicació de la cimera sobre el rema té la mateixa naturalesa als dos exemples (per ex. a (43b) i (43c)). Com s'ha vist a §3, en català els fragments d'una banda i el rema, en oracions amb rerefons explícit, de l'altra tenen exactament la mateixa expressió estructural. Seria bo de poder extrapolar aquesta homogeneïtat que presenta el català al cas de l'anglès.

Els exemples de (40-47), tanmateix, poden ser analitzats d'una altra manera que sí que permet respectar aquesta homogeneïtat entre fragments i oracions completes i, de retruc, emmotllar-nos als principis de (10). Per fer-ho cal postular que l'estructura prosòdica de l'oració anglesa té unes característiques determinades: tota oració s'associa a una frase prosòdica central el nucli de la qual és la cimera prosòdica (el to alt — H*— més prominent). El límit dret d'aquesta frase és sempre un to de partió descendent (L%) i, segurament, com s'ha dit, també hi ha alguna marca prosòdica que fa de partió al límit esquerre (encara que només sigui el límit dret de la frase prosòdica precedent). Per defecte, tot el material segmental de l'oració s'ubica sota aquesta frase prosòdica. Això és el que es veu a (47) i a tots els fragments-respostes de (40-46b).

Per tant, en anglès hom pot definir l'expressió canònica en funció d'aquesta frase prosòdica. Els sintagmes canònics apareixen dins de la frase prosòdica dominada per la cimera entonativa i els sintagmes no canònics s'ubiquen fora d'aquesta frase prosòdica. Això fa automàticament que la correlació entre canonicitat i valor informatiu sigui força directa: els elements remàtics, que són sota el domini de la cimera prosòdica, tenen expressió canònica i els elements del rerefons, que són fora de l'abast d'aquesta cimera, tenen expressió no canònica. És a dir, que cal llegir els claudàtors dels exemples de (40-47) no només com a delimitadors gràfics del rema sinó també com a marcadors de la frase fonològica encapçalada per la cimera prosòdica.

Els arguments fonològics per considerar que el material segmental a la dreta del rema forma una frase fonològica separada hi són. Totes les descripcions fonològiques de l'expressió prosòdica del rema en anglès coincideixen a dir que el límit dret del rema hi ha un to de partió descendent (Pierrehumbert 1980, Steedman 1991). També hi ha arguments per analitzar els elements pre-remàtics de la mateixa manera. L'existència d'una frase fonològica pròpia és evident quan aquesta frase està encapçalada per una cimera entonativa secundària (sovint un to descendent-ascendent —L+H*— associat a la funció pragmàtica "tema"), fet força freqüent en anglès, però no és tan clara en altres configuracions.

Un corol·lari directe d'aquesta perspectiva és que hom pot homologar l'estructura prosòdica bàsica dels fragments-resposta i les oracions completes. Al fragment (43b) i l'oració completa (43c), per exemple, el rema té exactament la mateixa estructura prosòdica. L'afegit de sintagmes que són rerefons té com a conseqüència estructural l'afegit de frases fonològiques "perifèriques" que els aixopluguen. De fet, el que permet aquesta anàlisi és proporcionar a l'anglès una configuració prosòdica estable associada a tots els enunciats, la qual s'enriqueix amb nous tons nuclears i noves frases prosòdiques quan les oracions tenen més complexitat informativa. Des d'aquesta perspectiva, hom pot postular que l'expressió del component informatiu en anglès segueix el patró de (48):

- (48) El rema s'ubica dins del domini prosòdic de la cimera entonativa. El rerefons s'ubica fora d'aquest domini prosòdic (les proformes febles poden romandre-hi de forma innòcua).

Les generalitzacions descriptives de (24) i (48) són clarament paral·leles i obeeixen els principis de (10): el rema té expressió canònica i el rerefons no i, com a conseqüència, les oracions que contenen elements del rerefons són oracions no canòniques. La diferència entre català i anglès és la dimensió estructural sobre la que es defineix la canonicitat: en català es tracta de la sintaxi i en anglès de la prosòdia.

5. Turc

El turc és interessant en el context d'aquest article per dues raons. D'una banda és una llengua OV, en què els objectes es linealitzen davant del verb i no darrere i això comporta un contrast estructural interessant respecte al català. De l'altra, el turc permet dues estratègies paral·leles en l'expressió dels valors informatius: l'estratègia sintàctica, anàloga a la del català, i l'estratègia prosòdica, anàloga a la del anglès. Aquesta secció examina l'estratègia sintàctica per mostrar que els principis de (10) són independents de les diferències tipològiques que hi pugui haver entre dues llengües. La noció de canonicitat és defineix en funció de cada llengua i, per tant, allò que és canònic en una llengua A pot ser no canònic en una llengua B. De l'estratègia prosòdica no se'n dirà res més (vegeu Erguvanli 1984, per a un tractament detallat del turc).

En certa manera, pel que fa a l'expressió del component informatiu, no hi ha gaires diferències entre el que fa el turc i el que fa el català. En turc també hi ha dues opcions bàsiques per expressar una proposició en què la peça remàtica és l'objecte. La resposta a (49b) és la resposta completa i la resposta a (49c) és la resposta fragment, en què el verb hi pot ser present de forma opcional i informativament innòcua. L'opcionalitat del verb a (49c) és idèntica a l'opcionalitat del verb a (*Hi va deixar*) la *NOTA*, que és el cas català anàleg.:

- (49) a. Què hi va deixar, un criat, damunt de la taula, abans de dinar?
 b. Bir hizmetçi yemek-ten önce masa-nın üzer-i-ne [NOT-u] bırak-tı.
 un criat àpat-abl abans taula-gen damunt-poss-dat nota-ac deixar-pst-3s
 'Un criat va posar la nota damunt de la taula abans de dinar.'
 c. [NOT-u (bırak-tı)].

La diferència més notable entre català i turc és la canonicitat de VO en català i la d'OV en turc. De fet, la diferència en linealització és de més abast: en turc l'adjunt temporal precedeix el locatiu que precedeix l'objecte i el verb, mentre en català el verb precedeix l'objecte i aquest el locatiu i l'adjunt de temps. Hi ha una segona diferència que fa referència a la ubicació de la cimera prosòdica: no va damunt del darrer mot de l'oració, sinó damunt del mot que hi hagi immediatament davant del verb. Les diferències s'aturen aquí.

En canvi, és fàcil de mostrar que en turc, com en català, el rema s'expressa en posició canònica i que el rerefons s'ubica en posicions no canòniques fora de la matriu oracional. Si el turc és com el català, el que s'espera és que el rema aparegui al si de la matriu oracional i que els elements del rerefons apareguin fora d'aquesta matriu. En el cas de (49b) això vol dir que a la matriu oracional hi hagi *NOT-u* o *NOT-u (bırak-tı)*, amb el verb inert, i fora, en posicions perifèriques, la resta de sintagmes de l'oració (subjecte, circumstancial de temps i locatiu) i aquesta és precisament la configuració que sembla tenir (49b). Si més no, així ho demostra el fet que els sintagmes del rerefons puguin aparèixer tant a l'esquerra (57) com a la dreta (58) de la seqüència objecte+verb i que, a més, puguin linealitzar-se lliurement:

- (50) a. Què hi va posar, un criat, damunt de la taula?
 b. Bir hizmetçi yemek-ten önce masa-nın üzer-i-ne [NOT-u (bırak-tı)]
 c. Yemek-ten önce bir hizmetçi masa-nın üzer-i-ne [NOT-u (bırak-tı)]
 d. Masa-nın üzer-i-ne yemek-ten önce bir hizmetçi [NOT-u (bırak-tı)]
 (51) a. Què hi va posar, un criat, damunt de la taula?
 b. [NOT-u (bırak-tı)], bir hizmetçi yemek-ten önce masa-nın üzer-i-ne.
 c. [NOT-u (bırak-tı)], yemek-ten önce masa-nın üzer-i-ne bir hizmetçi.
 d. [NOT-u (bırak-tı)], masa-nın üzer-i-ne bir hizmetçi yemek-ten önce.

La mateixa llibertat de linealització als marges esquerra i dret es dona quan el rema no és l'element que fa d'objecte directe sinó una altra peça de significat. A (52) la peça remàtica és el locatiu i el patró és el mateix (només s'hi mostra el marge esquerre):

- (52) a. On la va posar, un criat, la nota, abans de dinar?
 b. Bir hizmetçi yemek-ten önce not-u [MASA-nın üzer-i-ne (bırak-tı)].
 c. Bir hizmetçi not-u yemek-ten önce [MASA-nın üzer-i-ne (bırak-tı)].
 d. Yemek-ten önce bir hizmetçi not-u [MASA-nın üzer-i-ne (bırak-tı)].

El paral·lelisme entre els exemples turcs de (50-52) i els exemples catalans de dislocació múltiple a l'esquerra i/o a la dreta és absolut, llevat de l'existència de pronoms de represa en el cas del català. A (53) s'hi mostren uns quants exemples de dislocació múltiple en un cas en què la peça remàtica és el valor temporal de l'oració:

- (53) a. El Joan₁ [ja l₂'hi₃ va DEIXAR], la nota₂, damunt la taula₃.
 b. El Joan₁ [ja l₂'hi₃ va DEIXAR], damunt la taula₃, la nota₂.
 c. [Ja l₂'hi₃ va DEIXAR], damunt la taula₃, la nota₂, el Joan₁.
 d. [Ja l₂'hi₃ va DEIXAR], la nota₂, el Joan₁, damunt la taula₃.
 e. [Ja l₂'hi₃ va DEIXAR], el Joan₁, la nota₂, damunt la taula₃.
 f. La nota₂ damunt la taula₃ el Joan₁ [ja l₂'hi₃ va DEIXAR].
 g. El Joan₁ damunt la taula₃ la nota₂ [ja l₂'hi₃ va DEIXAR].

En canvi, tant en turc com en català, els elements remàtics apareixen al si de la matriu oracional i no mostren gens de llibertat en la seva linealització. L'ordre dels elements remàtics a (54b) és fix, de la mateixa manera que ho és l'ordre del sintagmes remàtics de l'oració catalana de (12b) a §3.1:

- (54) a. Què va fer, un dels criats?
 b. Bir hizmetçi [yemek-ten önce masa-nın üzer-i-ne NOT-u bıraktı].

Per tant, la conclusió que en turc els sintagmes del rerefons s'ubiquen en posicions no canòniques sembla indefugible, i que l'expressió canònica consisteixi en aparèixer al si de la matriu oracional, com en català, també. El capteniment sintàctic de rema i rerefons en turc és molt semblant al que tenen en català; la diferència és que la matriu oracional del turc és, per raons de tipologia sintàctica, diferent a la matriu oracional del català, ja que en turc la linealització canònica és diferent de la linealització canònica del català.

6. Cloenda

Totes les llengües del món posseeixen mecanismes estructurals per a expressar l'articulació informativa de l'oració. A §2 s'hi ha presentat i descrit una determinada visió del component informatiu, basada en la semàntica dinàmica i el concepte d'actualització informativa, que dona al rema en la partició entre rema i rerefons una naturalesa neutral, és a dir, que postula que la situació de partida de qualsevol peça de significat proposicional és ser rema. Allò que no és neutral, tot i ser evidentment possible, és que hi hagi peces de significat no remàtiques.

L'objectiu d'aquest article és demostrar que hi ha una certa correlació positiva entre aquesta neutralitat informativa (la rematicitat) i la manca de marcatge estructural específic: els elements que expressen peces de significat remàtiques mereixen una expressió estructural canònica, mentre que les peces de significat que fan de rerefons s'expressen de manera no canònica. En conseqüència, aquelles oracions que són màximament remàtiques estan associades a configuracions canòniques i, en canvi, les oracions que tenen elements del rerefons explícits són oracions no canòniques. Això és clarament així en el cas del català i s'ha vist com aquestes generalitzacions descriptives poden estendre's a la descripció de l'anglès i el turc.

La hipòtesi de treball que guia aquesta proposta és que totes les llengües obeeixen els principis de (10), relativitzant-los sempre, és clar, a les característiques tipològiques de cada llengua. Aquesta hipòtesi és, de fet, força raonable. La rematicitat és, a tots els efectes, més l'absència de valor informatiu que no la presència d'un valor informatiu específic. Per tant, seria sorprenent que el llenguatge disposés de

mecanismes estructurals específics per a l'expressió d'aquesta "absència". La condició de rerefons, d'altra banda, sí que constitueix la presència d'un valor afegit i és natural que el llenguatge disposi de mitjans per a expressar aquest valor afegit. Dit d'una altra manera, un objecte directe que fa de rerefons fa dos papers en l'auca oracional —el paper d'objecte i el paper de rerefons—, mentre que un objecte directe remàtic és, al cap i a la fi, només un objecte directe, ja que la rematicitat se li dona per suposada.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ARIEL, M. (1988), *Referring and accessibility*, "Journal of Linguistics", 24, pàgs. 67-87.
- BAYER, J. (1980), *Diskursthemen*, dins E. Wiegand i G. Tschauder (eds.), *Perspektive: Textintern*, Niemayer, Tübingen.
- BEAVER, D. (1993), *Kinematic Montague Grammar*, dins H. Kamp (ed.), *Presupposition (DYANA-2 Report R2.2.A)*, U. Amsterdam, Amsterdam, pàgs. 73-133.
- BOLINGER, D. (1954), *English prosodic stress & Spanish sentence order*, "Hispania", 37, pàgs. 152-156.
- BONET, E. (1990), *Subjects in Catalan*, "MIT Working Papers in Linguistics", 13, pàgs. 1-26.
- CHAFE, W. (1976), *Givenness, contrastiveness, definiteness, subjects, topics, and point of view*, dins C. Li (ed.), *Subject and topic*, Academic Press, Nova York, pàgs. 25-55.
- DANEŠ, F. (1968), *Some thoughts on the semantic structure of the sentence*, "Lingua", 21, pàgs. 55-69.
- ERGUVANLI, E. (1984), *The function of word order in Turkish grammar*, U. California Press, Berkeley.
- FIRBAS, J. (1971), *On the concept of communicative dynamism in the theory of functional sentence perspective*, "Brno Studies in English", 7, pàgs. 12-47.
- GRÀCIA, L. (1988), *Tu també ho fas?: reflexions sobre l'ús de fer-ho en català*, "COM", 17, pàgs. 27-29.
- GROSZ, B. i C. SIDNER (1986), *Attention, intention, and the structure of discourse*, "Computational Linguistics", 12, pàgs. 175-204.
- GUNDEL, J., N. HEDBERG i R. ZACHARSKI (1993), *Cognitive status and the form of referring expressions*, "Language", 69, pàgs. 274-307.
- HALLIDAY, M. (1967), *Notes on transitivity and theme in English, part II*, "Journal of Linguistics", 3, pàgs. 199-244.
- HARRIS, Z. (1952), *Discourse analysis*, "Language", 28, pàgs. 1-30.
- KUNO, S. (1972), *Functional sentence perspective*, "Linguistic Inquiry", 3, pàgs. 269-320.
- LAMBRECHT, K. (1994), *Information structure and sentence form*, Cambridge U. Press, Cambridge.
- LEVINSON, S. (1983), *Pragmatics*, Cambridge U. Press, Cambridge.
- MCNALLY, L. (1998), *On the linguistic encoding of information packaging instructions*, dins P. Culicover i L. McNally (eds.), *The limits of syntax*, Academic Press, San Diego, pàgs. 161-183.

- MANN, T. i S. THOMPSON (1988), *Rhetorical structure theory: toward a functional theory of text organization*, "Text", 8, pàgs. 243-281.
- PIERREHUMBERT, J. (1980), *The phonology and phonetics of English intonation*, tesi doctoral, MIT.
- PRINCE, E. (1981), *Toward a taxonomy of given/new information*, dins P. Cole (ed.), *Radical pragmatics*, Academic Press, Nova York, pàgs. 223-255.
— (1986), *On the syntactic marking of presupposed open propositions*, "Parasession. CLS", 22, pàgs. 208-222.
- POLANYI, L. (1988), *A formal model of discourse structure*, "Journal of Pragmatics", 12, pàgs. 601-638.
- ROOTH, M. (1992), *A theory of focus interpretation*, "Natural Language Semantics", 1, pàgs. 75-116.
- ROSSELLÓ, J. (1986), *Gramàtica, configuracions i referència: per una teoria alternativa del pro-drop romànic*, tesi doctoral, U. de Barcelona.
- SCHIFFRIN, D. (1987), *Discourse markers*, Cambridge U. Press, Cambridge.
- SELKIRK, E. (1984), *Phonology and syntax*, MIT Press, Cambridge.
- SGALL, P., E. HAJI_OVÁ i J. PANEVOVÁ (1986), *The meaning of the sentence in its semantic and pragmatic aspects*, Reidel, Dordrecht.
- SOLÀ, J. (1992), *Agreement and subjects*, tesi doctoral, U. Autònoma de Barcelona.
- STEEDMAN, M. (1991), *Structure and intonation*, "Language", 67, pàgs. 260-296.
- VALLDUVÍ, E. (1992a), *The informational component*, Garland, Nova York.
— (1992b), *A preverbal landing site for quantificational operators*, "Catalan Working Papers in Linguistics", 2, pàgs. 319-343.
— (1993), *Catalan as VOS: evidence from information packaging*, dins W. Ashby et al. (eds.), *Linguistic perspectives in the Romance languages*, John Benjamins, Amsterdam, pàgs. 335-350.
— (1994), *Detachment in Catalan and information packaging*, "Journal of Pragmatics", 22, pàgs. 573-601.
— (1995), *Aspects of information structure in a dynamic setting*, dins C. Martín-Vide (ed.), *Actes de l'Onzè Congrés de Llenguatges Naturals i Llenguatges Formals*, PPU, Barcelona, pàgs. 145-162.
— (2000), *La dislocació del verb en català*, dins A. Bover et al., (eds.), *Actes del Novè Col·loqui de la North American Catalan Society*, Abadia de Montserrat, Barcelona.
— i M. VILKUNA (1998), *On rheme and kontrast*, dins P. Culicover i L. McNally (eds.), *The limits of syntax*, Academic Press, San Diego, pàgs. 79-108.
- VAN DEEMTER, K. (1994), *What's new? A semantic perspective on sentence accent*, "Journal of Semantics", 11, pàgs 1-31.
- VAN DIJK, T. (1972), *Some aspects of text grammars*, Mouton, La Haia.
- VELTMAN, F. (1990), *Defaults in update semantics*, dins H. Kamp (ed.), *Conditionals, defaults, and belief revision (DYANA Report R2.5.A)*, U. Edinburg, Edimburg, pàgs. 28-63.
- WARNER, R. (1985), *Discourse connectives in English*, Garland, Nova York.